

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vsa leta 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., jeden mesec 1 gld. 10 kr. — Za objavo brez pošiljanja na dom za vsa leta 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopolni naj se izvolé frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Frana Kolomaa hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 29. oktobra.

—g. Uradna „Laibacher Zeitung“ izražala je pred par dnevi z razprtimi črkami svojo zadovoljnost o uspehu, ki so se baje dosegli v ravno preteklem zasedanju deželnega zbora kranjskega. Glasilo nasprotne nam stranke o tej zadovoljnosti ničesar ne zna, in čudno! tudi v naših listih pri vsej pozornosti doslej nismo našli niti jednega jedakega izraza one zadovoljnosti, katero konstatovati se je uradnemu listu ljubilo. Iz tega more se sklepati, da je z obravnavami in ukrepi deželnega zbora zadovoljna jedino le — vlada, in da bi one ogromne večine naroda, oziroma prebivalstva Kranjske, katero bi bila prošnila ali vsaj obsenčila jednaka zadovoljnost, s svetilnico zaman iskali.

Iz česa bi pa tudi izvirala taka skrajna zadovoljnost, kje so razlogi? Narodna, vladi prijazna stranka stopila je veliko močnejša v zbor, nego ga je ostavila, in od slučaja do slučaja zabeleževala je zgolj negativne uspehe v svoj poslovni zapisnik.

Ko je kljubu vsemu nasprotstvu prodira narodna stvar in smo si priborili pozicije, katere nam pristajajo po vsej pravici, reklo se nam je: „Pametno ravnajte!“ in „Kar se je spodobilo manjini, ne spodobi se več večini!“ in ob to struno brenkalo se je skozi vsa zasedanja, za tega delj ni bilo čuti polnega ubranega akorda.

Na vrsto prišla je verifikacija v veleposestvu. V merodajnih krogih izreklo se je takoj takrat, ko se je volitev vršila, da se ni ravnalo zakonito, da bodo volitve ovržene, in rudečanih tih obljub zasledovala se je lahko s prostim očesom skozi vsa pogajanja, tako dolgo, da je prišla verifikacija na dnevni red. Poklicani in nepoklicani ljudje lotili so se tega predmeta in govorilo se je, da je to že „fait accompli“, da bosta Schrey in Deschmann morala zapustiti sedeže v zbornici. Schrey in Deschmann — imeni, s katerima je izraženo vse trpljenje, kar ga je preстал narod slovenski v zadnjih letih!

In ominozno poročilo o volitvah v veleposestvu — po narodnej stranki jednoglasno vzprejeto — slikalo nam je obširno in, skoro bi rekli temeljito, vse razne nezakonitosti, ki so se godile pri volitvi ter predlagalo, da se volitev treh poslancev ovrže. Kaj čuda po tem takem, da je misel zavzela tudi vse javno mnenje in da je slednje bilo po verifikaciji nemilo zadeto! Ne zaradi tega, ker se je volitev Deschmanna, Schreya in dra. Mauer-a potrdila, temveč zbog tega, ker se je pokazala nedoslednost mej poslanci, ker je nastalo mnenje, da so jedenkrat napačno ravnali: ali prvokrat pri sestavi poročila, ali pa drugokrat, ko so volitev potrdili. Odprta bila sta samo dva pota, kakor smo že jedenkrat poudarjali: da se volitev ovrže, ako ni zakonita, potrdi pa, ako je pravilna; — a v zadnjih zasedanjih hodilo še je po obeh potih in to je žalilo pravno čustvo prebivalstva.

Isto tako neumljivo nam je veselje nad tem, da so zastopniki velikega posestva pri glasovanju o volilni reformi ostali v dvorani. Kaj naj bi storili? Ostavili zbornico in na ta način prouzročili škandal, ki bi bil naši stranki na korist? In naposled, čemu „tant de bruit pour une omelette“? Kaj je nam volilna reforma? Petakarji res da so dobili volilno pravico, a v raznih listih čitamo vest, da deželni volilni redi, v katerih se ni oziralo na petakarje, niti Najvišjega potrdila ne dobe. In s temi petakarji baš utegne priti, da v skupini Kamnik, Radovljica, Tržič večine ne bomo imeli. Ženskam po mestih in trgih odvzela se je volilna pravica, a veleposestvu ostane privilegij, da i nadalje ženske volijo. Vzprejelo se je tajno glasovanje, ki je na Kranjskem neumestno in celo škodljivo in, kakor drugod, le manjini na hasen. Da je temu tako, prepriča nas pogled v Moravsko, kjer so Čehi ostro govorili proti tajnemu glasovanju, in na Koroškem, kjer se je vrli Einspieler brez-uspešno potezal za tajno glasovanje.

Mi se za to volilno reformo nismo nikdar

mogli ogreti, ker se po njej demokratično znižal census, ob enem pa veleposestvu daje dosednje izjemno stališče, — skoro tako, kakor „die Republik mit dem Grossherzog an der Spitze“. In to veleposestvu kranjskemu, čegar konservativnih in gospodarsko-koristnih sil bi z man iskali!

Poudarjati treba, da ta reforma ni taka, da bi jo mogli smatrati kot darilo nasprotne stranke ali pa celo kot nagrado za pridno obnašanje, — kakor se nam hoče to usiliti, kajti javna tajnost je, da so baš pri volilni reformi Nemci in nemškutarji napravili največji „profit“.

In naposled teh nesrečnih 500 gold. oziroma 600 gold. za neobligatni pouk v drugem deželnem jeziku! Je-li ta vsota res toliko, da bi omajala sedanje sistemo? Dvojimo in obžalovali bi z dna duše, ko bi bilo temu tako. Nikakor tedaj ne moremo odobravati vlade, ki je za tako malenkostno vsoto, ali kakor je rekel lani dr. Schaffer, za tak „bagatell“ uporabljala skrajna sredstva.

Ni ga tedaj uzroka, veselje se nad uspehi. Doseglo se je jedino to, da je narodna stranka oslajena, da je njena večina manj dosegla, nego nasprotna manjina in, kar je največje zlo, — da se vsled take politike krha narodna značajnost.

Deželni zbor kranjski.

(XIV. seja dne 19. oktobra 1883.)

(Dalje.)

Finančni odsek poroča po poslancu Kersniku o raznih oddelkih poročila deželnega odbora, kateri se vsi odobro.

Poslanec Detela poroča v imenu upravnega odseka o postavnem načrtu zaradi uvedanja lovskih kart na Kranjskem. Govornik pravi:

S cesarskim patentom z dne 7. marcija 1849. odpravljen so bile lovske svoboščine ter lov po vseh v §§. 4. in 5. onega patenta ne izvzetih zemljiščih oddan občinam, in tako se je lovstvo dalo v roko

LISTEK.

Maska.

(Nemški spisal Fr. Gaudy, poslovenil I. P.)

(Dalje.)

Gondola se je odmaknila in plavala lahko ven po zalivu. Ugo je držal mlado, razcvetlo, koprnečo žensko v svojih rokah. Opominjanja malega moža, lastni sklepi so se na mah razkadili. Sklepe delati in izvajati jih je, kakor veste, dvoje, in le toliko je gotovo, da mož, ki bi se bil mogel ustavljati skušnjavi, še ni bil rojen, od kar je živel sveti Anton.

Dve uri izginili sti ljubečima kakor sanje. Gondola je zopet obstala na bregu. „In kedaj te zopet vidim, ljuba moja?“ vprašal je Ugo, ko sta se poljubila za slovo. „Kdaj bodem tako srečen, da gledam tvoj ljubeznivi obraz?“

„Jutri, dragi moj, ima se razrešiti uganka. Jutri ob ravno tej uri mi moraš dokazati, da je tvoja ljubezen resnična.“

Da je mladi mož hitel zagotovljati in prisegati odkritosrčnost svoje ljubezni, razume se samo ob sebi. „Jutri, jutri!“ ponavljala je maska in rahlo ga je porinila od sebe. „Ločiti se morava. — Z Bogom!“

Omamljen od ljubezni sreče tekel je plemenitnik domov. Ce lo noč je sanjal o rajskih urah v gondoli. Nehoté usiljeval se mu je spomin na hudobno pripovedovanje malega moža. Bil je preveč srečen, da bi bil mogel misliti, da bi sreča ne bila popolna. „Ne,“ zaklical je, „samo mlada, lepa ženska more tako vzplapolati. Gorje prokletemu ruffianu, če ga kedaj dobim v pesti. Umoriti ga pustim za obrekovanje onega angelja. Da ima brke pod nosom, izmislil si je ta prokleti pes, dasi v Benetkah ni nežnejših, slajših in bolj razkošnih usten, kakor so ta, katera sem tisočkrat poljubil. Prokleta laž je to, — pa jaz bom raztrgal te spletke, odkril intrige kakega kovarnega tekmeča — jaz hočem, — jaz moram,“ itd.

Jaz mislim, da mi ne bodo zamerili čitatelji, ako ne ponavljam kloboštranja kakega prenapetega ljubljenca. Zadosti je, da povem, da je Ugo Gricci

bolj zaljubljen ustal kakor kadar si bodi, in že tri četrti ure pred določenim obrokom pred starim Bartolomeom Coleonom kakor kak stražnik korakal gori in doli.

Tako težko pričakovana gondola je priplula. Plemenitnik utegnil je jedva izustiti spoznavalni klic, že je skočil v gondolo — pa našel jo je prazno. Brodnik je tresel onemelega skoro četrt ure za roko, da mu je dopovedal, da ga madona pričakuje v svojej hiši, predno ga je mogel razumeti. Potem je zopet od veselja in nestrpnosti bil ves zmešan. Pripovedujejo, da se je z nogami in palco trdno v tla uprl, da bi čoln hitreje dalje porival. Res, dona Terezija ni imela napak, ko mu je dala devizo: „Norec iz ljubezni“.

Gondola je po temnih kanalih in pod mostom de Ospici zavil jo na plano. Riva de Schiavoni, dožka palača, Zecca žarile so se od trepetajoče svetlobe v železnih obročih gorečih pinijskih bakel. Zdaj osvetljeno od rudečega svita, zdaj zopet skrito v senci, smukalo se je na tisoče mask po bregu, in kakor šumenje bližnjega se viharja razlegali so se zamolklo zmedeni glasovi množice po vodi. Po-

tudi meščanskemu in kmetškemu stanu, ki je bil po §. 8. lovskega patenta z dné 28. februarija 1786. od njega izključen.

Neprilike in škode, ki so potem po brezrednem lovskem plenjenju posebno od strani kmetškega ljudstva nastale, napotile so vlado, izvrševanje lovsstva z ministerskim ukazom z dne 15. decembra 1852. št. 257 drž. zak. omejiti s tem, da je tisti, kdor je hotel v najem vzeti lov, moral potrdilo najemnega spisa dobiti od političnega okrajnega oblastva, za izvrševanje lovske pravice pa privoljenje, da je smel nositi lovsko orožje.

Tem določilom je bil glavni namen ta, da bi se kmetsko prebivalstvo odvrglo od lovsstva, ki mu je bilo v marsikaterem oziru škodljivo, lovskim koristim pa neugodno.

Kar velja v Avstriji državna ustava, z ozirom na osnovne državne zakone pač ni bilo več govoriti o tem, da bi se omejitev lovske pravice naslanjala na razločke med stanovi. Tudi je učila izkušnja, da ne izvršujejo samo ljudje kmetškega stanu lova na škodo njegovemu stanovitnemu prihodku in večkrat tudi tako, da je javni varnosti nevarno.

Ker lov z ozirom na prihodke, ki jih imajo občine po tem, da dajo svoje lovske okraje v najem, in z ozirom na precejšnjo vrednost, katero imajo lovski pridelki, ne znaša neznatni del narodnega premoženja, obrača se po vseh omikanih deželah na redno gojenje največja skrbnost in pozornost.

Mej naredbe, ki varujejo lovske koristi, spada tudi naprava lovskih kart, ki na Francoskem, Pruskem, Bavarskem, Hanoveranskem in v Švici že davno obstaja, in je bila uvedena tudi na Ogerskem, Češkem, Moravskem, Gorenjem in Dolenjem Avstrijskem, Šleziji, Tirolah in na Štajerskem.

Ker se je uveljavljanje lovskih kart kranjskemu deželnemu odboru zdelo po mnogih deželah že izkušen pripomoček, ki utegne marsikake nepriličnosti pri lovu zabraniti, kakor tudi pospeševati izvršitev zakona o varstvu divjadi, je odbor to tem bolj napotilo, ta načrt zakona podati slavnemu deželnemu zboru, ker se po pristojbini za lovske karte deželni blagajnici odpre nov vir dohodkov.

To, da ta naprava obstoji ravno v takih deželah, ki se odlikujejo posebno po skrbnem gojenju lova, in pa dokazana resnica, da so uvedanje lovskih kart izprožili po nekaterih deželah ravno prijatelji lova, — tako n. pr. na Dolenjem Avstrijskem, kjer sta se društvi za varstvo lova in dolenje-avstrijsko gozdarsko društvo pri deželnem zboru oglašili za njih uvedanje, — more veljati vendar za dokaz, da je ta naprava gotovo zelo koristna lovsstvu.

Ugovori, s katerimi so se oglašili nasprotniki lovskih kart, namreč, da bi pristojbina za lovske karte lovce čez mero obdolžila z novim davkom in bi bil njen nasledek znižanje lovske najemščine, — ne veljajo.

samične zvezde migljale so odsevajoč v valovih, iz katerih je vsak udarec izvajal fosforne svetlobne pasove. Gondola hitela je skozi kanal, obkrožila je Dogano, in primaknila je h kraju na južnem bregu Giudecce.

„Le naravnost idite!“ zaklical je nek brodnik izstopivšemu. Ugo tekla je skozi vrt. Pisane, sveteče steklene krogle ovijale so se od veje do veje, kakor sadni venci, in razširjevale čudovito blišč po marmorjevih kipih, ki so moleli iz grmov, in po vodnem curku vodometa.

Plemenitnik je prestopil prag marmorjeve palače — nobenega živega bitja ni bilo videti. Težka svilnata blaga, zlahtni kamni, zlata okinčanja in od spretne roke narejene slike bliščale so se po vseh stenah. Ne da bi bil ogledoval bogate, krog in krog raztresene zaklade, prekoračil je gospod Gricci hitro dolgo vrsto soban, katerih je vsaka presegala v lepoti prejšnjo, odprl je poslednje duri — in zagledal je gospodarico tega čarobnega grada. Počivala je na zlatom prepreženem divanu v neke niši. Čudne cvetlice pripogibale so cveteče čaše pred njih kraljico. Ravno ista svilnata obleka, v kateri jo je videl Ugo prvokrat, zakrivala je njene lepe

Ker je lovsko osobstvo, za katero je lov za sluzek, tako že zakonito oproščeno od plačevanja lovske pristojbine, je ta pristojbina za lovske karte prav za prav nekako potratni davek, ki zadene le tistega, ki se mu, izvršujoč lov, radovoljno podvrže.

Neprimernost tiči v uvedeni lovske pristojbine tem menj, ker se mora o onem, ki si hoče privoščiti radost lova, kjer je precej stroškov in ne mala zamuda časa, tudi misliti, da ima za to potrebnih novcev, oni pa, katerih dohodki ne zadostujejo za to kolikor toliko drago veselje in ki bi bili po takej pristojbini od lovskih kart primeroma hudo zadeti, storili bi veliko bolje, če ta čas počnejo kaj drugega, s čemer se kaj prisluži.

Sploh je le prav in spodobno, da tisti, komur dopušča imetje privoščiti si uživanje duba in telo okrepčujočega lovskega veselja po hribih in dolinah in napleniti si plemenite divjačine za svojo mizo, — za to tudi nekoliko malega priklada k deželnim potrebščinam, ker mora celo mali, ubogi obrtnik, ki svoje malokrat veselo življenje prebije v zaduhlem zraku svoje delavnice, od svojega trudapolnega dela, ob katerem sebe in svojo rodovino siromašno preživi, svoj davek državi in deželi točno odrajavati.

V ostalem pa je v predloženem načrtu zakona določeni letni znesek 3 gld. za jedno lovsko karto prav zmeren v primeri s pristojbinami lovskih kart po drugih deželah. Na Francoskem n. pr. znaša ta pristojbina po 25 frankov, na Pruskem po 20, na Bavarskem po 15 mark, na Hanoveranskem po 3 tolarje in v Švici po 8 in po 4 goldinarje.

Na Ogerskem znaša pristojbina za lovsko karto po 12 gold., na Českem po 10 gold., na Gorenjem Avstrijskem po 4 gld., na Dolenjem Avstrijskem in Štajerskem po 3 gld. na leto.

Določilo v tem načrtu zakona, da se morajo pristojbinski zneski za lovske karte stekati v deželni kulturni zaklad, vidi se po polnem opravičeno zato, ker ima ta zaklad letnih dohodkov le okoli 800 gld., kateri se porabijo za Slapensko sadjerejsko in vinarsko šolo in se torej za deželne kulturne namene iz tega zaklada ne more nič drugega pridejati.

Z ozirom na to, da se morajo potroški, obrnjeni v prid deželni kulturi in poljedelskemu napredku, prištevati najbolj plodonosnim, ki bodo imeli za deželo najblagovitejše nasledke, mora se pomnoženje dohodkov deželnega kulturnega zaklada pač z najpopolnejšo zadovoljnostjo pozdravljati.

Poslanec vitez Gutmansthal pravi, da je 3 gld. letnega plačila za lovsko karto preveč, naj se zmanjša na 1 gld. na leto.

Dr. Zarnik pravi, da sta ga nagovorila dva Ljubljanska lovca, njegova prijatelja, a v tem smislu, naj on predlaga, da se plačuje za lovsko karto pet goldinarjev na leto. Lovca sta rekla, da je lov zabava, in taka se mora plačati, zaradi tega je pravim lovcem tudi do tega, da se lov omeji, ker je divjine zmirom manj, posebno zajcev.

Ude, in ravno tako kakor takrat zakrivala je maska njen obraz.

Mladeneč je planil k ljubici, zgrudil se je pred njo na kolena, pritisnil belo roko, na kateri se je bliščal njegov tirkiz, in goreče jo je pritisnil na svoja ustna.

„Terezija,“ jecjal je pijan od veselja, „čarovnica, kako si čez vse lepa! Snemi tudi masko, da bom mogel videti tvoj obraz v vsej lepoti!“

„Ne zahtevaj tega, ljubimec moje duše,“ odgovorila je Terezija, „prosim te. Tvoja ljubezen se bode ohladila, ko zagledaš moj obraz. Oh, jaz moram ponavljati bolešno priznanje, da nesem lepa!“

„Pa vendar draga moja. Kako da tako preziraš svojo lastno lepoto? Snemi to grdo masko, zaklinjam te.“

„Kaj bi ti mogla odreči, prijatelj moj?“ jecljala je donna Mazzini, ter odzela maskine trakove. — Kakor bi ga bila zadela strela, skočil je plemenitnik po konci in tri korake nazaj. Oh, — ovađenik je govoril resnico: dona Terezija bila je grda, strašno grda. Niti rudeča lisa na levem lici, niti črne brke na zgornjih ustnih neso bile izmišljene. Na kak čuden in hudoben način dobilo je neki tako

Predlog dr. Zarnika, niti predlog viteza Gutmansthal se ne sprejme in obvelja odseka nasvet, da se plačuje za lovsko karto tri goldinarje na leto. V podrobnej razpravi tega postavnega načrta oglasi se še mnogo govornikov, a postavni načrt vzprejme se po nasvetu upravnega odseka tudi v tretjem branji.

Prošnja občine Dvorska Vas za pridruženje k Velikim Lašičam se ne usliši. Poročilo upravnega odseka zaradi pogozdovanja Krasa gre na to, da se izroči deželnemu odboru, slednji pa o prihodnjem zasedanju predloži deželnemu zboru postavni načrt v tej zadevi.

V imenu peticijskega odseka poroča dr. Zarnik o prošnji občine Šmartin, Litija in Trebeljevo, da se podaljša obrok za povrnitev posojila 1500 gl. za gradnje šolskega poslopja. Poročevalec nasvetuje, da se obrok podaljša do 1. januarja 1885, čemur deželni zbor pritrdi brez razgovora.

Poslanec Svetec poroča v imenu upravnega odseka o predlogu poslanca Kluna zaradi omejenja ženitovanja, in nasvetuje, da se predlog izroči deželnemu odboru, da o njem poroča in predloge stavi.

Poslanec Luckman nasvetuje, da se o tem predlogu preide na dnevni red. Gospod Luckman trdi, da bi predlog Klunov predrugatil državljanski zakonik, in da ni upati uspeha v takej zadevi, kajti na dnevnem redu in v delokrogu deželnega zbora pač ni, da bi delal take postave, po katerih bi se preprečilo razširjevanja človeškega rodu.

Ker se nikdo proti predlogu Luckmana ne oglasi za besedo, čujejo se klici: „Kje je pa Klun?“ a gospoda ni, odšel je na kosilo. Vzprejme se predlog upravnega odseka.

Poslanec Svetec poroča o predlogu poslanca dr. Samca ter nasvetuje, da se izroči deželnemu odboru v pretres in poročanje. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. oktobra.

V ogerske delegacije odseku za vnanje stvari se je v petek obravnavalo vnanje politično stališče. Grof Kalnoky letos ni dal posebnega ekspozé-a, nego je samo odgovarjal na stavljena mu vprašanja. Glede iztočnih železnic je minister dejal, da je konvencija že ratifikovana ter da se iščejo podjetniki za nje stavbo. Nadalje vprašan o podiranju bolgarskih trdnjav odgovoril je minister dr. Falku, da je Bolgarska res obvezana, a da nema denarja, ker je zopet tretjino dohodkov uporabila za vojsko in je vrhu tega Turčiji dolžna tribut; slednji pristuje v tej zadevi inicijativa.

Vprašanje o regulovanju pri Železnih Vratih je Kalnoky razjasnil, da so se dela že pričela ter da sodeluje tudi Srbija; jednake podpore da je pričakovati tudi od Rumunske. Dr. Falk je nadalje interpeloval o misli dvornega svetnika Teschenberga, da razmotruje in študira konzularstvo. Minister je rekel, da je v tej zadevi gradiva za štu-

lepo telo tak grd obraz? Ugo je pokrtil obraz z rokama. Spomnil se je včerajšnje vožnje v gondoli in sreče, o kateri je takrat sanjal — on je bil uničen.

„Kaj je tebi, moj Ugo, moj rahločutni prijatelj?“ zaklicala je dona Terezija, in raztegnila je hrepeneče obe roki proti njemu, ki se je prestrašen obračal proč. „Kako? Moje dozdevanje se je tedaj uresničilo? Tvoja ljubezen je ugasla, ker sem se jaz udala tvojim prošnjam? Ugo, to ni mogoče. Jaz te ljubim, bolj kakor moje življenje! Vzemi vse moje bogastvo, moje zaklade — vzemi vse — samo zapusti me nikar!“

„Jaz sem najnesrečnejši umirajoči,“ jecjal je plemenitnik; „kaznovan sem, da sem prijetno zmoto tako samovoljno uničil — pa jaz vas ne smem slepariti, madona. Obdržite vaše zaklade — srečni ostanite — in pozabite nehvaležnega.“

Kakor bi bil obupal, skočil je iz hiše in stopal do smrti nesrečen po bregu. Zdaj sta skočila dva moška grde vnanjosti iz teme in obstala pred njim. — „Kaj hočete? Koga iščete?“ vprašal je on, segajoč z roko v žep.

„Vas eccellenca. V imenu Uffizia. Vi ste naš ujetnik. Udajte se prostovoljno!“ (Konec prih.)

dije že obilo; priznava, da so pritožbe o domačih konzulatih opravičene, da pa ne morejo dati sigurnosti, dokler ne dobivajo podpore in sodelovanja pri dotičnih vladah. S Srbijo da je ta zadeva že uravnava s posebno konzularno pogodbo; z Rumunijo pa da so se pričele dotične obravnave. Na novo Falkovo vprašanje izjavil je Kalaoky, da je naše razmerje z Italijo na vse strani zadovoljivo; zveza z Italijo in Nemčijo namerava izključljivo le ohranitev miru. O zvezi z Nemčijo dejal je minister vnanih stvari, da se ni nikdar za jedo minuto skalila ter da je prepričan o nje stalnosti.

Poslanec Karman interpeluje ministra o potovanju rumunskega kralja in njega prvega ministra. Kalaoky odgovori, da je kralj Karol na Dunaji izrekel željo do osnivanja boljšega razmerja; Bratiano je podal izjave, po katerih ni nobenega nasprotstva interesov obeh držav. Konkretnih podatkov potovanje še nema, a soglasje ministrov da daje poročilo trajnega prijateljstva. O Mukhtarjevem potovanju omeni, da ni imelo političnega namena. Mukhtar-paša je bil odposlan k nemškim manevrom; politična vprašanja so prišla sicer v razgovor, a kot vojak ni bil poverjen s posebno misli. Sicer pa razmerje s Turčijo ni skaljeno.

Czernatony povpraša ministra o razmerju z Rusijo, najvažnejšim faktorjem za ohranitev miru. O tem se izrazi minister, da so odnosi obeh vladarjev vedno pristrčni, obeh vlad pa absolutno normalni; vznemirja da le rusko časnikarstvo. Neresnično je, da bi Rusija nameravala koga napasti; notranje njene zadeve kaj takega ne dopuščajo. Sicer pa je znano, da bi ob jednacemu napadu mi ne stali osamljeni. Minister ponavlja svoje prepričanje, da car in vlada ruska ne misli na vojno, ter da je torej nadejati se trajne dobe mirnega razvoja.

H konferenci o hrvatskem vprašanju, ki bode jutri v Budimpešti pri prvem ministru Tiszi, vabljeni so pristaši raznih strank. — V „Nemzet u“ zanikuje nekdanja uplivna oseba hrvatska vsakršno praktično vrednost te konference. Ako se ne bode posvetovalo o osebni vprašanji, nema konference nobenega pomena. Poročstva zdaj ne more nobeden dati; kajti ni ga bana, ki bi pred shodom saborovim mogel kako stranko imenovati svojo. Ban bi moral zbrati okoli sebe vse prijatelje zakona in reda ter dokazati, da je Hrvatska vredna svoje samouprave. Ako bi to banu in njega stranki ne bilo mogoče, potem še le da se izpozna stališče, s kojega se naj odredijo potrebne naprave. — Neodvisna narodna stranka nadaljuje svoje obravnave o novem programu. Mnenja so jako različna tako, da je pričakovati cepljenja.

Vizitacije v Beogradu.

Dozdanji srbski vojaški pridružnik na Dunaji, polkovnik Čolak Antić, povrne se domov in na njega mesto pride podpolkovnik Koka Milovanović, izumitelj srbske Koka-puške. — V kratkem se sestane komisijon srbskih in ogerskih članov, ki bode ogledoval železniške stavbe ob Savskem mostu. Proga Novi Sad-Zemun in Pešta-Beligrad otvorila se bode v 15. dan novembra. — Srbska vlada namerava zdaj, ko je konvencija o iztočnih železnica končana, takoj svojo pozornost obrniti na gradbo proge Niš-Pirot, ki bode vezala Srbijo s pomočjo bolgarske železnice s progo Carjigrad-Sarembej. — Očudaja orožja se vzlic skrbnim prizadevanjem dotičnih odborov v nadpolovičnem delu Srbije še ni dognala. Ljudstvo se brani z ugovorom, da ima z orožjem varovani kralja in domovino. V okrožji Beljevac je moral okrožni glavar bežati; v Banji so oprostili seljaki svoje tovariše, upirajoče se oddaji orožja, iz zapor. Govori se, da se bode odredil v dotičnih okrajih obsedni stan.

Najnovejša poročila iz **Bolgarije** so zelo vznemirljiva. Mej knezom in v bolgarske vojski službujočimi ruskimi častniki unel se je resen spor, ki zna imeti zle posledice za notranji mir kneževine. Ko sta se namreč generalni adjutant Lesovoj in pobočnik Polnikov brez vednosti kneževine na naglem odpoklicala, je knez pretečeni petek dal slovo vsem ruskim funkcionarjem svojega spremstva, da bi zažbrani zopet jednaki slučaj. Dozdanjemu vodji bolgarskega vojnega ministerstva, podpolkovniku Roediger-u se je ob enem odvzelo to dostojanstvo, odpustili se vsi ruski oficirji iz službe ter poklicali se telegrafoma domov vsi v Rusiji služoči bolgarski častniki. Tudi se trdi, da bode bolgarski rojak imenovan vojni ministrom in da se je vodstvo tega ministerstva začelo izročilo podpolkovniku Kotelnikov-u. Dasi so ta poročila v protislovju z družimi, bi ipak to kazalo, da namerava knez izvesti svoj namen ter se popolnem ločiti od ruskega upliva. V koliko da se mu bode posrečilo doseči svoj strmojavni cilj, ko so v bolgarske vojskivsa poveljništva doli do kompanije v ruskih rokah, pokazala bode bližnja prihodnost. Jednaka poročila se

pa morajo jemati oprezno in so bila znabiti le zato v svet poslana, da se sondira mnenje inostranih držav.

Rumunske kamore povzele so v soboto delovanje svojega izrednega zasedanja. Danes se bode predložil v senatu in kamori načrt o reviziji ustave, katerega sta mej počitnicami izdelala dotična dva odseka.

V **danskem** folkethingu predložil je finančni minister načrt postav o starostnem zavarovanju delavcev. Doneski države proračunjeni za so časno na dva milijona kron.

Dopisi.

Iz Mokronoga 27. oktobra. [Izv. dop.]

Pretečeni četrtek naznanjeni prihod potovalnega učitelja g. Kramarja privabil je sploh vso inteligenco našega okraja; ne jednega gg. veleposestnikov, župnikov, županov in učiteljev skoro ni manjkalo, in celo okrajni glavar iz Krškega g. Weiglein blagovolil je počastiti velevažni shod, ki ga je sklical tukajšnji graščak g. baron Berg, načelnik filijale kmetijske družbe v Mokronogu. Umevno je, da je bilo i prostega ljudstva na stotine, ker ono se itak že shaja, če vidi veliko gospode; tem mnogobrojniše se je ta dan, kajti razpravljati imel se je v praksi predmet, do sedaj povsem v bednej Dolenjskeji zanemarjen. — Bil je imenovani dan občni ljudski shod.

Glavna svrha temu shodu bil je ogled g. baron Bergovih travnikov pri sv. Roku ob Mirni, katere je g. baron Berg z velikimi stroški osušiti dal ter na ta način velikanski prostor v obsegu blizu 100 oralov umetno sposobil namenu, kar se mu je tudi popolnem posrečilo.

Ob dveh popoldne so dospeli vabljeni gosti na omenjene travnike, kjer je po nazdravu g. barona Berga prevzel g. Kramar vodstvo ter razložil prav strokovnjaško umetni vodovod, ki obdaja velikansko raván in ima ob suši vodo razdeljevati; razložil prostaku umevno namen pod zemljo uloženih cevij, ki imajo o času pretečih povodenj vodo in preobilo mokrino odstranjevati, razjasnil smoter velikanskih zatvornic, katere rečici Mirni branijo vzkipeti iz struge svoje ter preplavljati travnike.

Zgradba sama na sebi, ustvarjena po inženirjih, je preinteresantna, da bi se dala v kratkem popisati; zaradi tega pak svetujem vsacemu v Mokronog došlemu ptujcu, da si ogleda to umetno namako oziroma osušenje baron Bergovih travnikov. Želeti bi bilo stvar posnemati posebno tam, kjer je večji kompleks ali kjer so občinski travniki, katere ima vsak občan uporabljati pravico, kjer se torej stroški razdeli; pri malih travnikih, visoko ležečih, imeli bi posestniki velike stroške, ki bi gotovo vrednost travnikov in njihovo amelioracijo presegali. Tudi je uspeh tacega umetnega sušenja prva leta komaj viden; toda pri g. Bergovih travnikih pokazal se je že po lastni izpovedbi prvo leto; dokaz, da je cela naprava izvrstno izpeljana.

Po natančnem ogledovanju travnikov prepričali so se gosti o praktičnej sposobnosti brane za mah (moosegge), kar je celo kmetu, ne ravno unetemu za napredek, ugajalo in vsled prepričanja so tudi mnogobrojno pristopili kot ulje kmetijski družbi, katera ima gotovo v osobi g. barona Berga praktično izkušenega predsednika, po katerem je prišlo življenje v društvo in po katerem se bode že bodočo spomlad več poljedelskih strojev novejšega sistema naročilo družbi, društvenkom v občno porabo, splošnemu napredku pa v korist.

Po dveurnem razgledovanju združila je g. barona Berga znana gostoljubnost od prvega do zadnjega brez izjeme pri skupni južini na prostem in sledile so razne napitnice pospeševateljem kmetijstva; Mokronoški pevci in drugi gosti pevske žile, mej katerimi omenjam solo-basista g. Naceta V. iz Ljubljane, so pak radovoljno svojimi skromnimi močmi raznim govorom upletli narodne pesni.

t.

Domače stvari.

— (Beseda), ki je bila včeraj v Čitalnici Ljubljanske, odškodovala nas je za precej dolgi odmor v veseljemnem sporedu. Program, ne predolg, bil je jako srečno izbran in vse točke izvajale so

se tako izvrstno, da se mora vodstvu na včerajšnjem uspehu le čestitati. Skrbelo se je za primerno mnogovrstnost. Po mogočnem moškem zboru nastopila sta gospa Svetekova in gosp. Hudnik ter pela dvospev iz „Prodane neveste“ tako izborna, da jima je, kakor tudi gosp. vitezu Janušovskemu, ki je na glasoviru spremljal, donela vsestranska burna pohvala. Kot nova moč nastopil je g. Wideman, ki je dovršil konservatorij v Pragi in bode mej drugim prevzel tudi poučevanje pri „Glasbeni Matici“. Sviral je na goslih „Ballade et Polonaise“ od Vieuxtempsa in „Ciganstvo“ od Pabla de Sarasata tako izborna, da smo čutili posebno zadovoljnost, da imamo tacega umetnika v svojem ozidji in da se je „Glasbeni Matici“ posrečilo, pridobiti ga. Od ostalih točk omeniti treba mešanih zborov: Nedvčd-ovega „Oblakom“ in Försterjevega „Venec slovenskih pesnij“, pri katerih je prvokrat nastopilo štirinajst gospic. No, gospice smejo biti ponosne na prvi nastop in sijajni uspeh. Saj pa tacega mešanega zbora ni kmalu kje. Vsled gromovitega priznanja moral se je zadnji zbor ponavljati. Po besedi bil je živahen ples. Mej poslušalci pri besedi bilo je mnogo gostov, kakor dr. Miide in Fr. Novak iz Prage, poslanec Nabergoj itd.

— († Ivan Macun,) profesor na gimnaziji v Gradci in poznat kot pi atelj slovenski, umrl je preteklo soboto po hudej bolezni in bode danes pokopan. Kot profesor služboval je pokojnik v Trstu, v Zagrebu, v Ljubliani in naposled v Gradci. Na literarnem polji bil je še v zadnji čas delaven in, če tudi njegovi nazori neso prodrli, mu je vender mesto v naši literarni zgodovini gotovo. Lahka mu zemljica!

— (Popravek.) V našem poročilu o govoru poslanca Šukljeja urnila se je tiskovna pomota; mesto številke „500 let“ se ima čitati: „(drugo leto bode) 510 let“.

— („Narodni list“) v Zadru bil je zaplenjen petkrat zaporedoma. V zadnji številki priobčuje v članku z napisom „Čitice o našim zaplenam“ celo vrsto dogodkov, ki so v zvezi s konfiskacijami in po katerih je razvidno, da ima narodno časnikarstvo v Dalmaciji hude čase.

— (Izpit Ljubljanskih veteranov) za službovanje v prostovoljnih transportnih kolonah društva rudečega križa za ranjene vršil se je včeraj popoldne v vojaški bolnici. Navzočni so bili od Ljubljanske podružnice rudečega križa gg.: grof Chorinsky, nadsodnije svetovalec Kapretz, dr. Keesbacher, dr. Stare, stavbeni svetnik Potočnik, od vojaških dostojanstvenikov nadštabni zdravnik dr. Stava, štabni zdravnik dr. Stangl in stotnik 17. pešpolka Pfeifer. Zdravniki so izpraševali 50 veteranov, ki so se k skušnji prijavili, v raznih zdravniških pomočkih pri ranjenih, na kar so prav dobro odgovarjali, pa tudi praktično kazali, kako se obveže ranjenec na raznih delih trupla, kako se nese v voz ali iz voza, kako se prelaga na postelji itd. O službenih stvareh izpraševal je veterane častnik g. Babšek nemški in slovenski. Tudi v tem predmetu so dobro odgovarjali. Sploh so bili navzočni z izpitom jako zadovoljni in štabni zdravnik g dr. Stangl je gg. veterane javno pohvalil. Grof Chorinsky, kot namestnik predsednika društva rudečega križa, se je veteranom zahvalil, da so prevzeli ta blagodejni posel, pomagati ranjenim vojakom in da so se za istega tako izvrstno izvežbali. Svoj govor okonča z živio klici na pravega cesarja in vso cesarsko rodovino, čemur veterani navdušeno pritrdé. Potem je g. grof Chorinsky delil 50 veteranom častna znamenja rudečega križa (avstrijski orel z grbom rudečega križa v sredi), katero imajo veterani pravico nositi na svojih uniformah.

— (Z Gomilskega) so nam piše: V nedeljo 4. novembra t. l. bode izročitev srebrnega križca s krono gospodu Gašparju Šornu, vrlemu narodnjaku, mnogoletnemu županu v Grajskeji Vasi v Savinjskeji dolini in bo v ta namen ob 11. uri sv. maša v Grajskeji Vasi; po maši bo g. c. kr. namestnijski svetovalec Haas odlikovancu izročil križec.

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.